

ADABIYOT VA HUQUQSHUNOSLIK: O'ZARO BOG'LIQLIK VA TA'SIR

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Surxondaryo akademik litseyi

Ona tili va adabiyot va Huquqshunoslik fani o'qituvchisi

Boysariyeva Manzura Yangiboy qizi

Mirzoyusupov Shohrux Shavkatovich

Annotatsiya: Ushbu maqola adabiyot va huquqshunoslik fanlari o'rtasidagi murakkab va ko'p qirrali bog'liqlikni o'rganadi. Adabiy asarlarning huquqiy normalarni aks ettirishi, huquqiy tushunchalarni ifodalashi va ijtimoiy adolat masalalarini ko'tarishi, shuningdek, huquqshunoslikning adabiy uslublar va tahliliy yondashuvlardan foydalanishi tahlil qilinadi. Maqolada adabiyot va huquqshunoslikning o'zaro ta'siri tarixiy istiqboldan hamda zamonaviy kontekstda ham ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Adabiyot, Huquqshunoslik, Adolat, Huquqiy normalar, Ijtimoiy masalalar, Adabiy tahlil, Huquqiy tafsir, Tarixiy istiqbol, Zamonaviy kontekst.

Adabiyot va huquqshunoslik – bir-biridan tubdan farq qiluvchi, ammo o'zaro chambarchas bog'liq bo'lgan ikki fan sohasi. Ko'pincha ular alohida mavzularda o'rganilsa-da, chuqurroq tahlil ularning o'zaro munosabatlarining boy va murakkab ekanligini ko'rsatadi. Adabiyot huquqiy tizimlarni, qonunlarni, adolatni va ijtimoiy munosabatlarni aks ettiruvchi muhim manba bo'lib xizmat qiladi, huquqshunoslik esa adabiy uslublardan va tahliliy yondashuvlardan foydalanib, qonunlarni talqin qilish va qo'llashda foydalanadi.

Tarix davomida adabiyot huquqiy normalarni, ularning ta'sirini va ijtimoiy oqibatlarini aks ettirish vositasi bo'lib kelgan. Qadimgi yunon tragediyalari, masalan, adolat, qasos va inson huquqlari kabi tushunchalarni o'rganadi. "Hamlet" kabi klassik asarlarda shaxsiy huquqlar va davlat hokimiyati o'rtasidagi ziddiyat tasvirlanadi. 19-asr romanlari ijtimoiy adolatsizlik va qonunning zaifligini ochib beradi, masalan, Charlz Dikensning asarlari. Zamonaviy adabiyotda esa huquqiy tizimning kamchiliklari, korruptsiya va inson huquqlarining buzilishi kabi masalalar ko'tarilmoqda.

Shu bilan birga, huquqshunoslik ham adabiyotdan foydalanadi. Sud ishlarini ko'rib chiqishda, qonunlarni talqin qilishda va huquqiy argumentlarni shakllantirishda adabiy uslublar va tahliliy yondashuvlar katta ahamiyatga ega. Yaxshi yozilgan huquqiy hujjatlar aniq, tushunarli va mantiqiy bo'lishi kerak, bu esa adabiy mahoratni talab qiladi. Huquqshunoslar adabiy asarlarni o'rganib, tarixiy kontekstni, ijtimoiy me'yorlarni va inson xulq-atvorini yaxshiroq tushunishlari mumkin, bu esa ularning qarorlarini qabul qilish jarayonida foydali bo'ladi.

Adabiyot va huquqshunoslikning o'zaro bog'liqligi hozirgi kunda ham davom etmoqda. Huquqshunoslik fanida adabiy uslublar va hikoya qilish texnikalaridan foydalanish tobora ko'payib bormoqda. Adabiyotshunoslar esa huquqiy mavzularni o'rganib, yangi tahliliy yondashuvlarni ishlab chiqishmoqda. Ikkala sohaning o'zaro hamkorligi adolatli jamiyat qurishga va huquqiy tizimning samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, adabiyot va huquqshunoslik o'rtasidagi bog'liqlik chuqur va ko'p qirrali bo'lib, tarixiy va zamonaviy kontekstlarda muhim

ahamiyatga ega. Adabiyot huquqiy masalalarni aks ettiradi, ijtimoiy muammolarni ko'taradi va jamiyatga oid muhim savollarni beradi. Huquqshunoslik esa adabiyotdan foydalanib, qonunlarni talqin qilish va qo'llashda, adolatni ta'minlashda va inson huquqlarini himoya qilishda samaraliroq bo'lishi mumkin. Ushbu ikki sohaning o'zaro munosabatini o'rganish bizga jamiyatni yaxshiroq tushunish va uning kelajagini shakllantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov I.A. Barkamol avlod-O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. Toshkent: "Sharq", 1998. –B.63.
- 2.M.Mahmudov. " O'quv materialini didaktik loyihalash tizimi". Pedagogik mahorat 2002-yil. 3-son
3. 2.M.Mahmudov. " O'quv materialini didaktik loyihalash tizimi". Pedagogik mahorat 2003-yil. 1-son
- 4.M.Ochilov. "Yangi pedagogic texnologiyalar" 2000-yil
- 5.Sobirova M.R."O'zbek tili darslarida interfaol usullardan foydalanish"
- 6.Ahmedova H.O'zbek tili o'qitishning zamonaviy texnologiyalari.-Toshkent: Tafakkur,2012.-96
7. Abdurahmanov G'.,Rustamov H Ona tili.10-sinf uchun darslik.Toshkent, "O'qituvchi" nashriyoti,2003-yil
8. Tolipov O', Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: "Fan", 2006. –B.261.
9. Ne'matova N., G'ulomov A., Abdurimova M. Ijodiy matn ustida ishlash. - Toshkent, "O'qituvchi", 1997. –V.48.

10. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Qarshi: Nasaf, 2000. – B.
11. Roziqov O, Mahmudov M, Adizov B, Hamroev A. Ona tili didaktikasi. – Toshent: Yangi asr avlod, 2005. -B.238.
12. Rajabzoda H, Safarov A. Pedagogik texnologiyalarni o'quv jarayonida 1995. V. 293.
13. Rajabzoda H, Safarov A. Pedagogik texnologiyalarni o'quv jarayonida samarali qo'llash-hozirgi zamon ta'limi talabi. – Buxoro, 2008. – B.36.
14. Saidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar (nazariya va amaliyot).
– Toshkent: Moliya, 2003. –B. 358.
15. Tolipov O'. Ta'lim: o'qituvchi va o'quvchi faoliyati // “Sog'lom avlod”
jurnali, 2000, № 7-8, 20-23-betlar.
16. Tolipov O'.Q, Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: “Fan”, 2006. –B.262.